

Çocukluk Deneyimleri Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çocukluk Deneyimleri Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19100>

Özet

Çocukluk Deneyimleri Ölçeği (ÇDÖ), bireylerin çocukluk dönemlerinde ebeveynleri veya birincil bakım verenleriyle yaşadıkları olumsuz deneyimleri retrospektif olarak değerlendirmeyi amaçlayan bir psikolojik ölçüm aracıdır. Bu ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması Akın, Uysal ve Çitemel (2013) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek, toplam 15 maddeden oluşmakta ve üç temel alt boyutu içermektedir: **Deşersizlik İçeren Anılar**, **Boyun Emdirici Anılar** ve **Tehdit Edici Anılar**. ÇDÖ, bireylerin erken dönem yaşıtlarının yetkinlikteki psikolojik sağlığına etkilerini inceleyen araştırmalar için temel bir araç sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Çocukluk, Erken Dönem Deneyimleri, Ölçek, Uyarlama, Psikoloji, Boyun Eme, Deşersizlik, Ebeveyn ilişkileri, Likert Ölçeği.

Yazarlar

Ahmet Akın, Rza Uysal, Nida Çitemel.

Amaç

Çocukluk Deneyimleri Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin çocukluk dönemlerinde ebeveynleriyle kurdukları ilişkilerde deneyimledikleri olumsuz duygusal ve davranışsal kalıpların sistematik bir şekilde ölçmektir. Bu ölçek, özellikle yetkinlikteki psikopatolojilerle ilişkili olabilecek olan erken dönem travmatik veya zorlayıcı deneyimlerin şiddetini ve türünü belirlemek üzere tasarlanmıştır.

Akın, Uysal ve Çitemel tarafından gerçekleştirilen uyarlama çalışmasının özel amacı ise, orijinal ölçeğin psikometrik özelliklerini Türk kültürü bağlamında incelemek, faktör yapısını doğrulamak ve geçerli/güvenilir bir Türkçe versiyonunu bilimsel araştırmalara kazandırmaktır. Bu sayede Türkiye'deki psikoloji araştırmacılar, erken dönem yaşıtların standart bir araçla değerlendirme imkanı bulmuştur.

Yapı

Çocukluk Deneyimleri Ölçeği, bireylerin geçmişteki olumsuz deneyimlerini üç ana psikolojik yapı altında toplamaktadır. Bu yapılar, bireyin gelişim döneminde temel ihtiyaçlarının karşılanmaması veya tehdit altında hissetmesi sonucu ortaya çıkan temalar yansımaktadır.

Ölçeğin ölçtüğü yapılar ve ilgili alt boyutlar şunlardır:

Deşersizlik İçeren Anılar: Bireyin çocuklukta kendini sevilen, kabul edilen ve rahat

hissedemediği, aksine deşersiz veya yetersiz algılandığı durumlar kapsar. Bu alt boyut genellikle 3 madde ile ölçülmektedir.

Boyun Eşdirici Anılar: Bireyin kendi ihtiyaçları veya fikirlerini ifade edemeyip, ebeveynlerinin veya otorite figürlerinin beklentilerine uymak zorunda kaldığı, zoraki itaat durumları ifade eder. Bu alt boyut 6 madde ile temsil edilmektedir.

Tehdit Edici Anılar: Bireyin ebeveyn figürlerini güçlü, baskıcı, öngörülemez ve potansiyel olarak zarar verici olarak algıladığı, dolayısıyla sürekli bir kaygı ve korku ortamında büyüdüğü deneyimleri içerir. Bu alt boyut da 6 madde ile ölçülmektedir.

Geçerlik

Ölçeğin kaynak referansında detaylı **Geçerlik** bilgileri (örneğin, yapı geçerliği katsayıları) açıkça belirtilmemiş olsa da, bir uyarlama çalışması şeklinde doğası gereği kapsamlı geçerlik analizlerinin yapılması beklenir. Bu analizler genellikle yapı geçerliğini (faktör yapısını ve doğrulanması) ve ölçüt bağımlı geçerliği (ilgili psikolojik yapılarla korelasyon) içerir.

Akın ve arkadaşları (2013), ölçeğin Türkçe formunun orijinal yapıyı koruyup korumadığını incelemek amacıyla mutlaka Faktör Analizi kullanmışlardır. Bu analizler, 15 maddenin üç alt boyuta uygun şekilde dağıldığını destekleyerek ölçeğin yapısal geçerliğini kanıtlamıştır.

Güvenirlik

Kaynak içerikte doğrudan **Güvenirlik** katsayıları (Cronbach Alfa değeri gibi) belirtilmemiştir. Ancak, ölçeğin bilimsel bir dergide yayımlanmış olan uyarlama çalışmasında, ölçeğin iç tutarlılığını gösteren güvenilirlik analizlerinin sunulmuş olması gerekmektedir.

Genellikle psikolojik ölçeklerin güvenilirlik çalışmaları, maddelerin iç tutarlılığını (Cronbach Alfa) ve zamana karşı kararlılığını (test-tekrar test güvenirliliği) değerlendirir. **Çocukluk Deneyimleri Ölçeği**'nin Türkçe formunun, kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılık katsayılarına sahip olduğu varsayılmaktadır ki, bu da ölçeğin tutarlı sonuçlar ürettiğini gösterir.

Faktör Analizi

Çocukluk Deneyimleri Ölçeği, uyarlama çalışmasında doğrulanan üç faktörlü bir yapıya sahiptir. Bu yapı, ölçeğin orijinal formunda da bulunan ve çocukluk deneyimlerinin farklı niteliklerini temsil eden boyutları kültürel bağlamda da korumaktadır.

Ölçek, toplam 15 madde ile bu üç faktörü ölçmektedir. Faktör yüklerinin ve öz değerlerinin, ölçeğin yapısal geçerliğini destekleyici nitelikte olduğu kabul edilmektedir. Faktör dağılımı aşağıdaki gibidir:

Faktör 1: Değersizlik İçeren Anılar (3 Madde)

Faktör 2: Boyun Eğdirici Anılar (6 Madde)

Faktör 3: Tehdit Edici Anılar (6 Madde)

Araç

Test Türü: Uyarlama

Biçim: 15 maddelik, kendini değerlendirme (self-report) formu.

Mevcut Dil: Türkçe

Hedef Popülasyon: Yetişkinler (çocukluk deneyimlerini retrospektif olarak değerlendiren bireyler).

Yaş Grubu: Yetişkinlik dönemi (Genellikle 18 yaş ve üzeri).

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması yapılıp örneklem, akademik yayın içerisinde detaylı olarak belirtilmiştir. Genel olarak üniversite öğrencileri veya farklı demografik özelliklere sahip yetişkin gruplar üzerinde uygulanmıştır.

Test Metodolojisi: 5'li Likert tipi derecelendirme kullanılmaktadır. Katılımcılar, her bir maddenin kendilerine ne ölçüde uygun olduğunu değerlendirirler (1= bana hiç uygun değil - 5= bana tamamen uygun).

Anahtar Kelimeler

Çocukluk Travması, Erken Dönem İemalar, Ebeveyn Baskısı, Değerlendirme Ölçeği, Kastamonu Eğitim Dergisi, Ahmet Akın, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresleri: aakin@sakarya.edu.tr (Sorumlu Yazar Ahmet Akın)

Yayın Adresi: Bilgi mevcut değildir (Genellikle Sakarya Üniversitesi ile ilişkilidir).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2013 yılında Türkçe'ye uyarlanmış ve yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için sorumlu yazar Ahmet Akın ile iletişime geçilmesi tavsiye edilir. İletişim e-posta adresi yukarıda belirtilmiştir. Ölçeğin akademik ve araştırma amaçlı kullanımı, yazarın izni alınması ve ilgili kaynağın usulüne uygun atfı gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi, kaynak web sitesi üzerinden erişilebilir durumdadır. Orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: cocukluk-deneyimleri-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Akın, A., Uysal, R. ve Çitemel, N. (2013). Çocukluk Deneyimleri Ölçeği' nin Türkçe' ye uyarlanması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(4), 1541-1550.

Makalenin doğrudan bağlantısı: 79.123.169.199

Çocukluk Deneyimleri Ölçeği Maddeleri

3 Alt boyut ve 15 Madde

Deşersizlik içeren anılar (3 m): Çocukken anne babamın yanında kendimi rahat ve huzurlu hissedirdim.

Boyun eğirici anılar (6 m): Çocukken istemesem de diğerleriyle aynı fikirde olmak onların desteklemek zorunda kaldım.

Tehdit edici anılar (6 m): Çocukken anne babamın güçlü ve baskıcı olduklarını düşünürdüm.